

BEHIND THE BRS COMMUNAL POLICY REGARDING VACCINATIONS

RABBI EFREM
GOLDBERG
RABBIEFREMGOLDBERG.ORG

Sponsored
Anonymously

Brooklyn anti-vaccine event attracts pro-vaccine protests amid measles outbreak

NEW YORK — Anti-vaccine activists held their [second rally](#) in weeks Tuesday night questioning vaccine safety in a community battling its worst measles outbreak in nearly 30 years, amid protests by health officials and pro-vaccine parents.

The event, which barred reporters, featured conspiracy theorist Rabbi Hillel Handler and Del Bigtree, head of one of the nation's most active anti-vaccine groups and producer of a film alleging the government suppressed a link between the measles vaccine and autism ([studies involving hundreds of thousands of children have repeatedly disproved](#) such a link).

"They should be allowed to have the measles if they want the measles," Bigtree told reporters outside the meeting. "It's crazy that there's this level of intensity around a trivial childhood illness."

New York City's top health official emphasized that measles is a [serious and potentially deadly disease](#) and condemned the event in unusually strong terms several hours before it took place.

"To hold an anti-vaccination rally in the middle of an outbreak is beyond irresponsible; it is downright dangerous," said Oxiris Barbot, the city's health commissioner. "New Yorkers are being put at risk by this spread of misinformation, including children who are too young to get vaccinated or those who have medical conditions that make vaccination impossible."

New York and federal health officials have blamed anti-vaccine groups for the measles outbreaks that have spread through ultra-Orthodox communities here and in Rockland County, N.Y. The anti-vaccine groups rely on aggressive social media, pamphleteering and traveling road shows that pop up in receptive and often insular communities. As a result, parents hesitate or refuse to get their children vaccinated, and as immunization rates drop, the highly contagious and sometimes deadly virus can gain a foothold and spread quickly.

As of Monday, there have been 566 cases in New York City since the outbreak began in October, with 42 hospitalizations and 12 admissions to intensive care units. Most of the cases have been in four Zip codes in Brooklyn. City officials issued an emergency order in April requiring everyone who lives, works or attends school in these sections of the city to get vaccinated or face a possible \$1,000 fine. As of Monday, the city has issued 145 summonses. The meeting was not in one of those Zip codes.

Bigtree denied he had influenced New Yorkers to stop vaccinating. "I think it's absurd to say that I've had any effect on this community whatsoever."

But he also declared his support of parents who refuse to vaccinate their children, citing an event in Austin, Tex., where he gave a speech in which he pulled out a yellow star. "I pinned it to my jacket, and I said I stand with the Orthodox Jewish community in Rockland County."

He also claimed that "consensus thinking" led to "things like Nazi Germany. When we feel safe because we're in numbers, we do really atrocious things."

As the sun began to set on Brooklyn, bouncers directed attendees, many wearing Orthodox Jewish clothing, to entrances segregated by gender. Some attendees shielded their faces, and a woman taped a garbage bag to the hall's glass doors to block cameras.

A man with a white beard named Isaac, who declined to give his last name, said his brother-in-law owned the event hall. Isaac said he supplied 1,300 chairs for the rally, but more than 30 minutes after the event was scheduled to begin, perhaps only 100 people were sitting in the chairs.

Isaac said he and his family, who are vaccinated, had been misled by the rally organizers. “They said it was education for youngsters” to protect children from “Internet pornography,” Isaac said. “By the time we found out, yesterday night, it was too late” to cancel the event, he said, because they’d accepted a contract and deposit.

Pro-vaccine protesters and members of the local Jewish community watched from the curb.

“Measles is a disaster. I’ve seen kids die of it,” said Susan Schulman, a pediatrician who had been working in Brooklyn since 1976 and said she came to dispel misinformation peddled by the “evil men” at the rally. “I’ve seen the kids on respirators from it, and I’m not talking only 40 years ago. I’m talking about now.”

Schulman said her biggest worry was that parents who listened to anti-vaccine activists like Bigtree would not only decline MMR vaccinations, but other vaccines as well, such as protections against bacterial meningitis.

“If this becomes a movement in my population, I can’t practice medicine,” Schulman said. “I’ll be up all night, every night, with the kids who call in with fever.”

Ben Rivlin, 30, a caterer from the nearby Midwood neighborhood, stood by the women’s entrance to the rally and held a sign that read: “Vaccination is important! Stop the propaganda and lies.”

“I’m just here to make a little noise,” Rivlin said. “This is not a representation of the Jewish community.”

Nationally, there have been 981 measles cases in the first five months of 2019, more than any year since 1992, according to the Centers for Disease Control and Prevention. New York City and Rockland County, N.Y., account for 660 of this year’s total.

City officials have sought to combat the spread of misinformation. They launched an ad campaign on bus shelters, newspapers and online publications, and met with rabbinical and community leaders to highlight the importance of getting vaccinated and the dangers of measles. The educational materials distributed include about 29,000 pro-vaccination booklets geared to the Orthodox community in English and Yiddish. At the end of April, health officials hosted a telephone town hall to “counter anti-vaccination propaganda,” officials said.

Four women stood with their children on the side of the street opposite the rally. One of them gestured toward the hall and said, “Because of them I had to vaccinate my 6-month-old premature baby.”

An unvaccinated woman wearing a pink coat, who lives near Coney Island, said she just deliberately got the measles at age 25. “My nephew came into my house, and I drank from his cup,” she said, to catch the disease “on purpose.”

Shulamith Takes Measles Vaxx Case to Federal Court

The Shulamith School for Girls in Cedarhurst is waiting for the commissioner of the New York Department of Education to clarify why the school would need to give a religious exemption a student in the school.

The latest incident in the three year saga involved Shulamith asking a Brooklyn federal court to bar the student from attending an art night program at the school.

The issue was first raised in the 2017-2018 school year when a Woodmere family asked for their daughters to be exempt from vaccination for measles on religious grounds. In 2018 the school denied their request and asked that the girls be fully vaccinated or leave the school.

State Commissioner MaryEllen Elia heard the request and ordered the school to allow the girls to attend pending her investigation into the issue.

According to Shulamith's Attorney Philip Kalban of Putney, Twombly, Hall & Hirson LLP, the issue boils down to the ecclesiastical abstention doctrine, also known as the church autonomy doctrine. The doctrine states that a court should refuse to decide a religious issue or defer to the relevant religious authority, in this case a Beis Din.

“It is Shulamith’s belief that all children should be vaccinated according to Jewish law” and those who are not vaccinated should not be attending the school, Kalban said. “The parents have taken their position based on their interpretation of Jewish law.”

“The Department of Education should be saying ‘We cannot settle this issue. This is a religious issue’,” said Kalban, who added that the doctrine is derived from the Free Exercise Clause of the First Amendment.

The girls have been allowed to attend Shulamith while MaryEllen Elia decides on the issue. But last month, the school had an evening program for students and their families, which could include at-risk populations including infants, grandparents, pregnant women, and immunocompromised people in the audience. The school told the parents one of the girls was not allowed to attend the program. The family immediately appealed to the Department of Education to uphold the stay. Commissioner Elia ordered the school to allow the student to attend the program.

Shulamith then appealed to the Eastern District Court of New York federal court. The court granted the school's request for a temporary restraining order to prevent the student from attending the program, but the larger issue of whether Shulamith can refuse students based on differing religious beliefs was not heard.

Kalban hopes the Department of Education will make its final decision on the issue this summer.

Rabbi Aaron M. Schechter

אהרן משה שכטר

י"ג כסלו תשע"ט
November 21, 2018

"We've been advised by our doctors that any person without up to date vaccinations should refrain from being in the Yeshiva community."

The only exception is for someone who cannot be vaccinated due to a true medical reason.

Someone having a *shitah* against being vaccinated is not an exception and needs to comply with the above rule.

אריה זלמן

Mesivta Yeshiva Rabbi Chaim Berlin / 1605 Coney Island

A Statement on Immunizations

Av 5769 / August 2009

We the undersigned physicians, Rabbonim, school principals, and community leaders hold firmly that all medically eligible children and adults should receive immunizations against dangerous and life-threatening diseases in accordance with the universal recommendations of medical authorities in the United States and worldwide.

It is a medical fact that the national universal immunization program in the U.S. has drastically reduced the hundreds of thousands of cases of dangerous and life-threatening diseases that occurred every year prior to the institution of the program, including diphtheria, whooping cough, tetanus, polio, measles, hepatitis, congenital rubella, chicken pox, pneumonia and meningitis. At the same time, immunizations have been under constant surveillance and study to ensure their safety by governmental agencies and private concerns throughout the U.S. and the world.

Immunizations are effective due to two mechanisms. First, immunizations directly help to protect an individual against diseases. Second, immunizations indirectly protect an individual by reducing the number of people who "carry" disease-causing organisms, thus reducing an individual's exposure to such organisms within the community.

Children who are not immunized are potential carriers of the very organisms that they were not immunized against—they are potential *rodefim* because they may expose others to grave risk, especially under immunized children, immunocompromised people (i.e. children or adults who have chronic conditions or are undergoing chemotherapy), and the elderly. It is irresponsible to withhold immunizations from one's child and thus place one's child as well as others at risk of contracting dangerous and life-threatening diseases.

While we recognize that no medical treatment or procedure is completely without risk, the risks of not immunizing one's child far outweigh the risks of immunizing. It is our position that sharing these risks equally to protect the klal is a communal responsibility. It is selfish to expect others to bear any risk of immunizing, no matter how minor, while taking advantage of the community-wide immunization that protects one's own unimmunized child.

For these reasons, we believe that all parents have the responsibility to immunize their children and themselves, and that it is incumbent on the leadership of the klal to ensure that all children are immunized and that vulnerable individuals are protected against potential carriers of disease. While parents may be entitled to withhold vaccinations from their own children, the community has a right and obligation to protect itself from potential danger.

In such, we believe that school administrators, daycare providers and others caring for children have the right and moral responsibility to screen children for immunization status and exclude medically eligible, unimmunized children from schools, daycare groups, or any other public venue in which such potential carriers may expose vulnerable individuals. Finally, we believe that, until daycare immunization screening is instituted, parents who do not immunize their children have the moral responsibility to communicate this fact to their children's daycare providers so that other parents can make informed decisions to shield their children from risk.

הרב ישראל בעלסקי
Rav Yisroel Belsky

הרב יעקב פארכהיימער
Rav Yaakov Forchheimer

הרב שמואל פירסט
Rav Shmuel Fuerst

הרב שלמה גייסינגער
Rav Shlomo Gissinger

הרב משה רבינוביץ
Rav Moshe Rabbinowitz

הרב גבריאל פינקל
Rav Gavriel Finkel

הרב שמחה בונם כהן
Rav Simcha Bunim Cohen

(עוד חתימות נתקבלו)
ובעז"ה עוד חזון למועד

מחאה והבהרה

על השמטתה כי באה שנתאספו כמה אנשים לדבר בשם קהילות החרדות בניו יארק נגד חוקי והוראות הממשלה בעניני הבריאות, ובפרט בענין הוואקסינס שהוא להצייל ילדינו שלא יתפשטו מחלות פיוזעלס רח"ל, ונהיננו מהדברים שנשמעו אצל אסיפה שיצאו להטמין את ממשלת עירנו וכדברי בוז וקלון נגד ראש העיר רבתי ניו יארק בדברי שקרים כזבים, ועוד גרמו בזה חילול שם שמים ותורתו הקדושה לעיני כל העמים,

על כן באנו בזה למהות בכל תוקף וענו, ולהודיע שדברים אלו הם בניגוד לדעתנו, ואינו מוציא דעתנו בשום פנים ואופן. ואדרבה אנו מחוייבים לקיים את דברי הנביא ודרשו את שלום העיר והתפללו בעדה, כאשר שינן איתנו מרן רבינו הק' זי"ע.

ומנעם הענין, נדע ומפורסם שמופדהינו הקדושים, על פי פקודת ביק מרן אדמו"ר שליט"א, כבר הודו בתוקף שחובב על כל אחד מההורים לראות שילדיהם יקבלו את הוואקסינטים כפי הוראות ממשלת העיר וכפי הוות דעת הרופאים והמומחים בענינים האלו, וגם כבר יצא ברזו בזה מהבית דין הגדול בירושלים של המדה החרדית שכל אחד מהוייב - מצד המיעוט של ונשמרתם מאד לנפשתיכם - לצייט להוראות הרופאים כדי שלא תתפשט מחלת הפיוזעלס ושאר מחלות רח"ל, והנהלת המוסדות עומדים בכל תוקף שלא להניח ילדים שלא קיבלו הוואקסינטים ללמוד במוסדות הקדושים כעת, כפי חוק הוואקסינטים.

החתמים בכאב על דברים שנאמרו וחילול ה' ועשו שיצא מה
י"ז אייר (אני ה' רופא) תשנ"ח לפ"ק
הנהלת הקהלה

From: Tatz
Sent: Wednesday, March 28, 2018 8:23 PM
To: Richard H. Roberts, M.D., Ph.D.
Subject: Re: Rich Roberts

Dear Dr. Roberts,
Thank you for your email.

In response to your request for me to tell you what I heard from Rabbi Eliashiv zt"l and recently from Rabbi Chaim Kanievsky shlita:

When I was in medical practice in Israel I asked Rabbi Eliashiv about a family who did not want to immunize their children. Rabbi Eliashiv told me to tell them that standard immunizations are obligatory. I then asked Rabbi Eliashiv if the reason he said that was because it is not fair for a person who does not want to be immunized to rely on the community immunity that results from everyone else being immunized, and he said no - the reason is that it is normal to be immunized and one is obliged to do what is normal (he then pointed out that children are immunized across the world, even in developing countries, and that makes it normal and standard).

I recently asked a colleague who is a senior ophthalmic surgeon in Bnei Brak to ask Rabbi Kanievsky for his opinion on immunization. My colleague told me that Rabbi Kanievsky told him that it is a clear and definite obligation. My colleague then asked what should be done with parents who do not immunize their children and Rabbi Kanievsky said that they should be strongly corrected. (My colleague also told me that Rabbi Kanievsky's grandchildren are immunized).

I hope this information is relevant to you.

Very best wishes and have a wonderful Pesach.

Akiva Tatz, MD.

With the aid of Heaven,
 Motzoei Shabbos Parshas Chayei Sarah 5779

Obligation to Vaccinate to Prevent Measles

In light of the spreading measles, children who have not been vaccinated should be vaccinated immediately as the Doctors have instructed.

Dr. Breier Menachem Chaim

Medical Director Mayanei Hayeshua Hospital

Dr. M. Harris,

Pediatrician Valarov

Dr. Chaim Yisroel Stern

Internal Medicine Specialist

Dept. Director Mayanei Hayeshua

The Opinion of the Great Poskim shlita on the Obligation to Vaccinate to Prevent Measles.

It is stated in Shulchan Aruch Y.D. 336:

“The Torah authorizes doctors to heal and it is a commandment, and it is included in the obligation of *pikuach nefesh* [life saving] and **if one refrains from it, then it is murder.**

Provided that his heart is toward heaven and knows that true healing is from Him, and should not assume that all depends on the potion (Yad Avraham ibid)

Yitzchak Zilberstein

Shimon Baadani

and it is an absolute obligation

Sariel Rosenberg

Moshe Shaul Klein

Menachem Mendel Lubin

בס"ד, מוצאי שבת קודש פרשת חיי שרה תשע"ט

חייב החיסון למניעת מחלת החצבת

לרגל התפשטות מחלת החצבת יש לחסן מיידית את הילדים שלא חוסנו, כהוראת הרופאים.

ד"ר חיים ישראל סטרן
 מומחה ברפואת פנימית
 מנהל פולחן
 ק"מ 12254 ת"א

ד"ר מ. האריס
 חסא ילדים ואלרלונג
 ד.ר. 12254

ד"ר מייקל ברייט
 מנהל רפואת ילדים
 Dr. M.H. BRAYER 12254 ת"א
 Asst. Medical Director
 Mayanei-Hayeshua Hospital

דעת גדולי המוסקים שליט"א בחובת החיסון למניעת החצבת

נאמר בשו"ע יור"ד של"ו: נתנה התורה רשות לרופא לרפאות ומצוה היא, ובכלל פיקוח נפש היא. ואם מונע עצמו הרי זה שופך דמים. עכ"ל.

ובלבד שיהא לכו לשמים, וידע שאמיתות הרפואה ממנו, ולא יכוון שהכל תלוי בסם. (יד אברהם שם)

יזחק זילברשטיין שמעון בעדני
 משה שאול קליין וזה חייב גמור

שריאל רוזנברג מנחם מנדל לובין

Rav Yitzchak Zilberstein
b. 1934

יה

מעשה חישוב / סימן ה

יע

נחשב לגרמא, אלא לאדם המזיק, וכמו שכתבנו בחשוקי חמד כבא קמא (דף נ"ג ע"ב) על חולה במחלת חצבת, שהרופאים אמרו לו תדע המחלה מאד מדבקת, ואפילו באויר אתה מעביר חיידקים, ולכן אסור לך לצאת מהבית כדי שלא תדביק בזה אנשים, החולה לא שמע לאזהרות הרופאים, וטייל בבתי מדרש, הלך להתפלל בבית הכנסת, וכן הלך לשמח חתנים וכלות, וכתוצאה מ'ממצות' אלו, הדביק הרבה אנשים, שלא היו יכולים לצאת מהבית, והפסידו ימי עבודה, האם חייב לשלם להם את הפסדם, או שמא לא הוי אלא גרמא?

ההשכנו: שחייב לשלם מדין אדם המזיק, ואף שלא עשה מעשה בגוף הניזוק מכל מקום חייב מדין אש, שגם המדליק אש לא עשה מעשה בגוף הניזוק, ומכל מקום כיון שהולך מכוון, אף שהולך על ידי דבר אחר ברוח או באויר נחשב לאש, גם כמעביר חיידקים מפיו, שהולך ומזיק מכוון באויר חייב מדין אש.

אלא שעדיין יש לדון בענינו, שהרי החיידקים אינם מזיקים לאדם בריא, ורק לאדם חולה שדרכאו לו את מערכת החיסון זה מזיק, ואולי באופן כזה נאמר על הניזק להרחיק את עצמו, שהרי כולם גם החולים, וגם המשפחות שאינם מתחסנות הם שותפים בבית הכנסת, ובנוקי שכנים אמרינן "על הניזק להרחיק את עצמו", וכתב בנתיבות

המשפט (סימן קנה ס"ק י"ח) שלכן לא חייבה התורה על המזיק להרחיק בנוקי שכנים, אף שיש בזה מדר' אבות נזיקין, ואמרו על הניזק להרחיק את עצמו, כיון שבנוקי שכנים אי אפשר לשמור שלא יזיק, ורק צריך לבטל את תשמישיו בדידתו, ולהניזק אפשר להרחיק ולשמור מאדם לבטל את תשמישיו אלא לחייבה את ממונו שלא יזיק, ובד' אבות נזיקין, שאין בזה ביטול תשמיש, ואפשר למזיק לשמור עצמו שלא יזיק, ולניזק אי אפשר לשמור עצמו, לכן חייב המזיק להרחיק עצמו.

לכבוד הרה"ג רבי יצחק זילברשטיין שליט"א
אני משמש כרב בית הכנסת, אצלנו בבית הכנסת יש שני יהודים שחלו במחלה הקשה, ועברו טיפול כימותרפי שכידוע זה מדכא את מערכת החיסון, והם צריכים להזהר מאד מאנשים נשאי מחלות.

אצלנו בבית הכנסת מתפללים גם שתי משפחות שהם לא מתחסנים את ילדיהם מחמת אידאולוגיה, ואם הבנים ח"ו נדבקים באיזה חיידק, למרות שלאנשים שיש להם מערכת חיסון טובה, זה לא מזיק, אבל זה עלול לחזיק מאד לשני חולים אלו שאין להם מערכת חיסון.

אי לכך פנו אלי שני החולים, ואמרו לי שאינם יכולים לבא לבית הכנסת, כל זמן ששתי המשפחות אינם מחחסנים את ילדיהם, פניתי אל שתי המשפחות, והם הסבירו לי את חששותיהם מפני החיסונים.

שאלתי היא, אני כעת עומד בפני הכרעה קשה מי נדחה מפני מי, האם להורות לשתי המשפחות לעזוב את בית הכנסת עד שיחסנו את ילדיהם, או ששני החולים לא יבואו לבית הכנסת?

או אלו שלא התחפנו

לכבוד הרה"ג רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

אני משמש כרב בית הכנסת, אצלנו בבית הכנסת יש שני יהודים שחלו במחלה הקשה, ועברו טיפול כימותרפי שכידוע זה מדכא את מערכת החיסון, והם צריכים להזהר מאד מאנשים נשאי מחלות.

אצלנו בבית הכנסת מתפללים גם שתי משפחות שהם לא מתחסנים את ילדיהם מחמת אידאולוגיה, ואם הבנים ח"ו נדבקים באיזה חיידק, למרות שלאנשים שיש להם מערכת חיסון טובה, זה לא מזיק, אבל זה עלול לחזיק מאד לשני חולים אלו שאין להם מערכת חיסון.

אי לכך פנו אלי שני החולים, ואמרו לי שאינם יכולים לבא לבית הכנסת, כל זמן ששתי המשפחות אינם מחחסנים את ילדיהם, פניתי אל שתי המשפחות, והם הסבירו לי את חששותיהם מפני החיסונים.

שאלתי היא, אני כעת עומד בפני הכרעה קשה מי נדחה מפני מי, האם להורות לשתי המשפחות לעזוב את בית הכנסת עד שיחסנו את ילדיהם, או ששני החולים לא יבואו לבית הכנסת?

תשובה

כיון שחיסון זה דבר קל, וכל מערכות הבריאות בכל המדינות טוברות שאין בזה כמעט נזק, וצריך להתחסן, וכך הוא גם דעת גדולי ישראל, ולכן מי שלא מתחסן הוא המשנה, ואם ח"ו ידביק את החולים יחשב לאדם המזיק, ולכן אפשר למנוע מהם שלא יבואו לבית הכנסת עד שיחסנו את ילדיהם.

אסור לאדם להזיק את חבריו אפילו שמשתמשים אותו עד שיסלק את הגורם בגרמא, וכתב בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן אלף ג) שאף שגרמא בנוזקין פטור, מכל מקום מחייבין את הגורם וכל שכן שיתכן שמי שיש לו מחלה לסלקה. והרמ"א (ה"מ סימן שפו ס"ג) כתב מדבקת, ומדביק אחרים, אינו

מקורות ונימוקים

הזיק. להזיק. מדבקת, ומדביק אחרים, אינו

סיכון, והתועלת גדולה יותר מהסיכון. וכיון שחיסון זה נבדק על ידי הרשויות, והחליטו שזה דבר טוב, והתועלת מרובה, והנזק אפסי, אם כן יש לשמוע בקולם, והרי זה בגדר השתדלות להתחסן.

ולכן יכול הרב לכופף אותם לעשות את המוטל עליהם מדין השתדלות להתחסן, ואם אינם רוצים הרי שחוזר עליהם דין המזיק להרחיק את עצמו, ויכולים להרחיקם מבית הכנסת עד שיעשו את המוטל עליהם.

וכיון שהמשפחות יכולות בקל למנוע את ההיזק שהם גורמים, והחולים אינם יכולים להשמר מהם, אם כן באופן אין אומרים על הניזק להרחיק את עצמו, כי מה שאומרים בשכנים על

Rabbi Dr. Avraham Steinberg

b. 1947

[64] ראה בפתיחה לשער זה. חובת החיסונים נובעת מהעובדה שהם יעילים ביותר למניעת מחלות - שחלקן קטלניות, וחלקן גורמות לתחלואה קשה, ולהדבקה של אחרים. כמבואר בשער זה יש חיוב עקרוני לשמור על הבריאות, והחיסונים בימינו הם חלק בלתי נפרד מחובה זו. יתכן שיש גם גדר של רודף למי שיכול להתחסן ואינו מתחסן, ועקב כך הוא נדבק במחלה, ועל ידי זה הוא מדביק אחרים, ולעתים הנדבק הנוסף עלול להיות חולה עם הפרעה חיסונית, וההדבקה תביא למותו. כמו כן יכול הנדבק לחלות בצורה קשה, ויצטרך לטיפול הנשמתי במסגרת יחידה לטיפול נמרץ, ויתפוס את מקומו של חולה אחר שיכול היה להינצל. דין זה נכון הן ביחס לחיסוני ינקות שגרתיים, והן ביחס לחיסונים המוניים מפני מגיפות. עוד יש לציין שדין זה נכון לכל האוכלוסיה, אך הוא נכון במיוחד לצוות הרפואי שצריך לבוא במגע עם חולים. על פי טיעון זה יש לכאורה גם מקום לכפות חיסון, בעיקר במחלות הגורמות למגיפה, ובכלל זה למנוע מילדים בלתי מחוסנים להיכנס לבית הספר בתקופה של מגפה.¹ כמו כן אין להימנע מחיסונים בגלל טענה השקפתית של "תמים תהיה עם ה' אלקיך", שכן הוכח שזו דרך דרך יעילה, וזה הפך להיות דרכו של עולם, וכמבואר בסעיפים הבאים. אכן יש הורים הנמנעים לחסן את ילדיהם בגלל סיבות שונות: יש החוששים מנזקים אפשריים של החיסונים השגרתיים. ואמנם תוארו סיבוכים שונות לחיסונים, אך הם נדירים ביותר², בעוד שהתועלת בחיסונים היא עצומה ומוכחת³. כמו כן יש הנמנעים מחיסונים לפי תיאוריות של רפואה טבעית, אך אין להתחשב בעקרונות אלו במקום שהדבר עלול לגרום נזק, וכך הוא ביחס לחיסונים^{4,5}.

¹ וראה רמב"ם ויקרא יב ד: וכן אמר הכתוב במצורע (להלן יג מו) בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, ולא אמר כאשר אמר בשאר הטמאים (דברים כג יא) ויצא אל מחוץ למחנה לא יבא אל תוך המחנה, כי הזכיר בו ישיבה שלא ילך כלל, כי ריחו והבלו מזיקים. ומשמע שהבידוד וההרחקה של אנשים העלולים להזיק לאחרים עקב מצבם הרפואי הוא צו התורה.

² ויש הנמנעים לחסן את ילדיהם בעיקר בחיסון המשולש חצבת-חזרת-אדמת (MMR), מחשש להתפתחות אוטיזם במחוסן. דבר זה הוא שטות גמורה ונובע ממשגה רשלני חמור שאירע בשנת 1998 עת רופא בשם ויקפילד (Andrew Wakefield) פרסם מאמר בכתב העת היוקרתי לנצט (Lancet) על בסיס מחקר שבו מצא לכאורה קשר בין החיסון המשולש לשכיחות של אוטיזם ושל בעיות מעיים בילדים. הפרשה עוררה סערה ונשמעו קריאות להפסיק את מתן החיסון. בעקבות הממצאים נעשה מספר לא מבוטל של מחקרים שפורסמו בכתבי עת מדעיים מובילים, והראו שאין כל קשר בין אוטיזם לבין החיסון המשולש, או כל חיסון אחר. בה בעת נמצאו בעיות קשות במחקרו של ויקפילד, וכמו כן נתגלה שהחוקר קיבל שוחד מעורכי דין של ילדים הלוקים באוטיזם כדי ליצור קשר בין אוטיזם לחיסון, וכך יוכלו לתבוע את המדינה באחריות למחלת הילדים. לאור בירורים ושימועים החליטה מערכת הנצט בשנת 2010 בצעד חסר תקדים לגנוז את המאמר הזה, ולהסירו מרשימת הפרסומים המדעיים של כתב העת. הסיבות להסרת המאמר היו, כאמור, ליקויים קשים במחקר, וכן חוסר היושר, היעדר האחריות, לקיחת שוחד, והטעייה מצד המתבר. על כל אלה נשלל רישיונו לעסוק ברפואה. על פי כל פרמטר מדעי אין שום קשר בין החיסון המשולש, או כל חיסון אחר, לבין אוטיזם.

³ וראה תפא"י יומא ח ז בועז אות ג שאף אם יש חשש סכנה בחיסון [בזמנו המציאו את החיסון נגד אבעבועות שחורות], מותר להכניס עצמו לסכנה רחוקה כדי להינצל מסכנה קרובה. יש להדגיש שהסיכון בזמנו היה גדול לאין שיעור בהשוואה לחיסונים של ימינו [וראה בשבח החיסון נגד אבעבועות שחורות בס' צמח דוד (גנו) בתוספת עדכון, ובספר הברית (פינחס אליהו), מאמר יז, ובס' זבחי צדק חיו"ד סי' קטז סקמ"א, ובכף החיים שם סק"ס, ובתוכחת חיים (פלאג'י) פ"י ויצא]. אמנם ראה בס' נשמ"א מהדורה שניה, חחו"מ סי' תכז סק"ב(3)(5), שהביא בשם רי"י נויבירט, שאין לכפות חיסון לילדים כאשר ההורים פוחדים מסיכון כלשהו בדבר, אבל חייבים להמליץ עליהם מאד כדי לשכנעם. וראה בספר, Ragerous Therapy in Jewish Medical Ethics, Tatz A, Dangerous Diseases and Dangerous Therapy in Jewish Medical Ethics, 2010, p. 48, שמביא את דעת רי"י אלישיב שמוטלת חובה על ההורים להסכים לחיסונים המקובלים של ילדיהם למרות חששותיהם, שכן החיסונים הפכו לשגרתיים וליעילים, וסירוב לחסן את הילדים על יסוד חששות בלתי מאומתים הוא נגד ההלכה. וכן כתב רי"א וייס בחידושו לפ"י ויחי. וכן פרסם רי"מ שטרנבוך מכתב ביום י"ח כסלו תשע"ט בחיוב הגדול לחסן את הילדים. וראה עוד בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' תתפט.

⁴ ראה עוד בנידון במאמרה של ח. גרינברג, אסיא, פז-פח, תש"ע, עמ' 5 ואילך; Y. Shafra, Tradition 26(1), Fall; E. Reichman, Jewish Action 69:2, pp.10-14, 2008; A.E. Glatt, et al, J Halacha contemp; 1991, pp. 4-13 Soc LXV: 55-72, 2013; Bleich JD, Contemporary Halakhic Problems Vol VII, pp. 449ff.

⁵ ביחס לחיסון בנות צעירות נגד נגיף הפפילומה – מדובר בקבוצת נגיפים האחראיים להתפתחות סרטן צוואר הרחם, אלא שההדבקה בנגיפים אלא היא בנשים מתירניות שיש להן פרטנרים רבים. נחלקו הדעות בין בעלי המקצוע אם בכלל ראוי להכניס את החיסון נגד נגיף הפפילומה באופן המוני, אך בכל מקרה בנשים השומרות תורה ומצוות החשש הוא רחוק מאד, הן בגלל ברית מילה בגברים והן בגלל שמירת הלכות נידה בנשים, ובעיקר מיעוט של יחסים מתירניים, ומאידך יש בעיה חינוכית במתן החיסון לבנות צעירות, ולכן נראה ששב ואל תעשה עדיף. אכן הורים המעוניינים לחסן את ילדיהם נגד נגיף הפפילומה בוודאי אין כל איסור בדבר.

Rabbi Moshe Sternbuch

Chief Rabbi

of the Orthodox Rabbinical Courts
Jerusalem

Rosh HaYeshiva- Ramat Bet Shemesh

משה שטרנבוך

ראב"ד

לכל מקהלות האשכנזים
עיר"ק ירושלים ת"ו

ראש הישיבה ברמת בית שמש
מח"ס מועדים וזמנים ושו"ת תשובות והנהגות ועוד

בני"ה

אור ל"ח כסליו תשע"ט

לכבוד ש"ב ראש ישיבת ליקווד הגאון הגדול הרב אריה מלכיאל קוטלר שליט"א

אחדשה"ט ושי"ת

בהמשך לדברים אשר השמיע לי כת"ר בטלפון אודות החלטת מנהלי המוסדות בארה"ב – למנוע מהילדים שאינם מחוסנים במחלת החצבת להיכנס ללמוד בתלמוד תורה, ולדבריו מחמת זה יושבים כאלפיים ילדים בניו יורק וגלילותיה בבתייהם, כיון שהוריהם מסרבים לחסן אותם מחמת חשש שהחיסון יצמו מזיק לילד, ומאידך אף הנהלת התלמודי תורה מסרבים לקבל אותם כל זמן שלא התחסנו מפני סכנה שיגרמו להתפשטות מחלת החצבת בתוך התלמוד תורה, ולדבריו זהו שלא כדין כיון שיש יסוד לסוברים שהחיסון מזיק, ומה גם שלדבריו יש גדולי תורה שמסכימים לזה לא להכריח הורים לחסן, עכ"ד.

והנה בעניין זה כתבתי תשובה בהנוגע לארץ ישראל, והדבר תלוי במקומו ושעתו, ולא באתי להכריע לאמריקה שתלוי בהכרעות חכמי המקום, אך מ"מ בכמה דברים נוכל להקיש מכאן לשם, ואעתיק כאן המכתב שכתבתי בהנוגע לארץ ישראל:

א] אודות מחלת החצבת שנתפשטה כאן – עוד שנחלו במחלה זו כאן קרוב לאלפיים חולים בשנה האחרונה הי"י, הנה לפי מחקרי הרופאים שהוצגו בפני, מכל אלף חולים בחצבת מתו אחד או שנים, ונראה דבכה"ג שהוכח במציאות לפנינו שמכל אלף חולים מת אחד, חשיב כפיקוח נפש' לדון בו דיני הצלה בפיקוח נפש, ויסוד הדבר נראה מתוך דברי המגיד משנה (פ"ב דשבת הי"ג, והוב"ד במג"א סי' ש"ל סק"ג) דאע"פ שיוולדת אפילו אחד מאלף לא מתה על ידי לידה, מ"מ דינה כחולה שיש בו סכנה לחלל עליה את השבת, [אלא רק דלכתחילה יש לחלל בשינוי כשאפשר בשינוי, עיי"ש ואכ"מ], וכן מצאנו באיסורים דבמקום שאין ביטול חוששים לצד רחוק אפילו דאחד מאלף, (ועי' רש"י ב"מ ו' ע"ב ד"ה כולם), וחמירא סכתא מאיסורא, וא"כ לגבי נפשות דלא אזלין בתר רוב, הנה ראוי לחוש אפילו לצד רחוק דאחד מאלף.

אלא דמאידך גיסא מצאנו בכמה פוסקים דבאחד מאלף לא חשיב סכנה לחלל עליה את השבת, וכמו שכתב המג"א (סי' שט"ז ס"ק כ"ג) דאסור להרוג השממית בשבת דאף דיש לחוש שיפול תוך המאכל, ד"מילתא דלא שכיחא היא ויכול לכסות המאכל, וגם אחד מאלף שהיא מסוכנת במאכל. וכן מבואר ברע"א בתשובותיו (ח"א סי' ס"ד) דאם איכא כאב וצער טובא ואפשר על צד הריחוק אחת מני אלף דיצמח מזה סכנה או ספק סכנה, אין זה בדין פיקו"ג, וכבר הזהיר על זה רבינו החזו"א זצ"ל במכתביו (תשובות וכתבים מ"ח) שאין למהר לקרוא פיקוח נפש בכל צד רחוק, דא"כ אתה נותן יד לפושעים, שתמיד ימצא צד רחוק של פיקוח נפש להתיר לחלל שבת, ויתירו לעבוד בשבת בשביל פרנסה ויאמרו שנחשב כפיקוח נפש, עיי"ש.

ועל כן נראה שיש לחלק, דכל מה שכתבו המג"א והגרע"א דאחת מני אלף אינו בתורת ספק פיקו"ג, היינו שחוששים לצד רחוק של אחד מאלף שאז "ייכנס לסכנה", וכלשון הגרע"א "על צד הריחוק שיצמח מזה סכנה", אבל כשהסכנה מוכחת לפנינו – שיש לפנינו מקרים של מוות אחד מאלף וכמו ביולדת, ראוי לחשוש לצד רחוק ודינו כספק פיקוח נפש, (ועי' מש"נ בזה בארוכה בתשובות והנהגות

Rabbi Moshe Sternbuch

Chief Rabbi

of the Orthodox Rabbinical Courts
Jerusalem

Rosh HaYeshiva- Ramat Bet Shemesh

משה שטרנבוך

ראב"ד

לכל מקהלות האשכנזים
עיה"ק ירושלים ת"ז

ראש הישיבה ברמת בית שמש
מח"ס מועדים וזמנים ושו"ת תשובות והנהגות ועוד

ח"ה ס' שצ"ט), וא"כ גם כאן שלפנינו יש מקרים שמפני חיסרון החיסון הגיעו לסכנת נפשות ממש, חשיב כפיקוח נפש לחייב את ההורים לחסן את בניהם, וכמו כן אף ההורים של הילדים המחוסנים רשאים לדרוש שילדים שלא חוסנו לא ייכנסו ללמוד בתלמוד תורה יחד עם בנם, וכמו שיבואר לקמן.

ב) ועוד נראה דגם בלא צד רחוק דמיתה מהחצבת עצמה, מ"מ הלא הרופאים מועידים שמחלת החצבת לפעמים מסוכנת לאיברים הפנימיים, [שעלולה לגרום לדלקת ברקמת המוח או לדלקת היאות ולפגיעה בדרכי הנשימה], ובזכרוני ששמעתי מפי הגאון דבריסק זצ"ל על מה שמבואר בגמרא שצריך להטיף דם ברית בשבת כיון שבלא המציצה יש סכנה לתינוק, ששאלו אותו שהרי היום הוברר עפ"י הרפואה שאין שום סכנה ופיקוח נפש לתינוק בלא מציצה וא"כ היה ראוי לאסור המציצה בזמננו בשבת, והשיב מרן זצ"ל שפיקוח נפש אינו רק מה שמזיק מיד אלא גם מה שגורם חולשה לאחר שנים רבות באופן שיגרום לאחר זמן להמיתו, ולפעמים לא יורגש הסכנה אלא לאחר שנים רבות או אפילו לעת זקנותו, וא"כ גם כאן הלא בהתקפה חזקה של חצבת, המחלה עלול להזיק באברים הפנימיים, ופעמים שלא יורגש סכנת הזיק בזה מיד אלא רק לאחר שנים רבות, ומחמת חשש זה יש זכות להורים לדרוש שהילדים שאינם מחוסנים לא ילמדו יחד עם בנם.

ג) ואע"פ שיש כמה רופאים יחידים הטוענים שהחיסון עלול להזיק לילד, אבל כיון דרובא דרובא דהרופאים סוברים שאין החיסון מזיק כלל, אין לחוש למיעוטא דמיעוטא דרופאים האומרים שהחיסון מזיק, [ואף דבעלמא בספק פיקוח נפש לא אזלינן בתר רוב רופאים, וכמו שנפסק בשו"ע (או"ח סי' תרי"ח סעי' ד') דבמקום הצלת נפש מישאל חיישינן גם לדעת מיעוט רופאים, הכא שאני דאף אם ניזיל בתר מיעוט הרופאים עדיין נישאר בחשש פיקוח נפש לדעת רוב רופאים, ומאידיך אם ניזיל בתר רוב רופאים ונחסן את הילדים, באנו לחשש פיקוח נפש רק לדעת מיעוט רופאים, ובכה"ג דבכל צד איכא צד פיקוח נפש, בוודאי שיש לילך בתר רוב, דהא כל הטעם לא לילך בתר רוב רופאים הוא רק כדי להציל מצד פיקוח נפש, והכא דליכא הצלה טפי בהא דניזיל בתר מיעוט, חזר הדין ככל התורה כולה דאזלינן בתר רוב], ולכן נראה פשוט שאין האב בעלים למנוע מבנו החיסון ולהכניסו בכך לפיקוח נפש לדעת רוב הרופאים, וכ"ש הכא דבמניעת החיסון הוי חב לאחרני, שהרי על ידי שמונע מבנו החיסון גורם להתפשטות המחלה לא רק אצל בנו אלא גם אצל אחרים שעלולים להידבק מבנו.

ד) ונראה עוד, שיש זכות להורי הילדים המחוסנים לדרוש שאותם הילדים שאינם מחוסנים לא ייכנסו ללמוד בתלמוד תורה יחד עם בנם, שהרי כידוע מחלה זו מדבקת ביותר, והחיסון עצמו אינו מועיל למנוע לגמרי חשש הידבקות, [שנשאר עוד כשלוש אחוזים חשש הידבקות לאחר החיסון], ואין זכות לילדים שאינם מחוסנים להזיק לילדים המחוסנים ולהכניסם לחשש הידבקות במחלה, ואף שחשש מוות בילדים מחוסנים הוא חשש רחוק מאוד, אבל הא מיהא יש צד מועט שיחלו במחלה, ויש זכות להורים לדרוש שלא להכניס את בנם לחשש סכנה ממחלה גם בלא צד מוות.

וכעין זה מצאנו לגבי עישון סיגריות שהדין פשוט שאין המועשנים רשאים לעשן סיגריות במקום ציבורי כיון שמזיקים בזה לשאר הציבור שאינם מעשנים, ואע"פ שישנם כמה יחידים הטוענים שאין העישון מזיק, מ"מ אינם זכאים לכופ את הציבור לשמוע לדעת מיעוט הרופאים, גם כאן כיון שרוב הרופאים סוברים שיש להתחסן, אין האב רשאי להכריח את הציבור לסמוך על מיעוט הרופאים הסוברים שאין להתחסן, אלא הציבור יכולים לדרוש לקיים חובת פיקוח נפש כהלכה לשמוע לדעת רוב הרופאים, וממילא אף הנהלת התלמודי תורה אינם מחויבים לקבל אצלם ילד שלא התחסן – כיון שהוא מסוכן ונוגד לרצון ההורים החוששים לנזק.

Rabbi Moshe Sternbuch

Chief Rabbi

of the Orthodox Rabbinical Courts
Jerusalem

Rosh HaYeshiva- Ramat Bet Shemesh

משה שטרנבוך

ראב"ד

לכל מקהלות האשכנזים

עיה"ק ירושלים ת"ו

ראש הישיבה ברמת בית שמש

מח"ס מועדים חזניים וש"ת תשובות והנהגות ועוד

הן אמת שאולי ממדריגת הביטחון רשאי האדם לסמוך על הקב"ה ולא להתחסן (אם הוא באמת בדרגה גבוהה זו של ביטחון בכל דבריו), אבל ביטחון שייך רק בין האדם לקונו, אבל במקום שנוגע להכניס אחרים לסכנת נפשות אינו רשאי לסכן אחרים אלא מחויב לפעול כדין תורה להצלת נפשות, ולכן יש להנהלת התלמוד תורה לנהוג כדין תורה, ורשאים הם לדרוש שהילדים שלא התחסנו לא ייכנסו לתלמוד תורה, ואע"פ שביטול תלמוד תורה של תשב"ר חמיר טובא – דאין מבטלים תשב"ר אפילו לבניין בית המקדש, מ"מ הכא בחשש סכנה אפילו סכנה רחוקה אין להם רשות להכניס אחרים לסכנה, ומה גם שיש בזה חילול ה' שנותנים יד למינים ולפושעים ללעוג על החרדים שהמחלה מתפרצת דווקא אצלם, ולטעון שהדת שלנו אינם חוששים לפיקוח נפש, בשעה שהאמת היא להפך - שתורתנו הקדושה חוששת לכל נדנד חשש פיקוח נפש.

ו) סוף דבר כיון שהוכח שהחיסון מועיל למנוע התפשטות המחלה, מוטל על כל אב לחסן את בניו למנוע התפשטות המחלה – וכדין תורה ללכת אחר רוב המומחים, וכל שכן כאן דדעת רובא דרובא דרופאים ודעת משרד הבריאות שיש לחסן, וכמו כן רשאים הנהלת התלמודי תורה לדרוש שהילדים שלא חוסנו לא ייכנסו לכבוד בתלמוד תורה.

וכל דברינו כאן הם בהנוגע לארץ ישראל, אבל במה שנוגע לאמריקה ידונו הרבנים והאדמו"רים שם, וישמענו דעת הרופאים ויחליטו דין תורה, וכוונתם רק לשם שמים לבירור ההלכה ויהא להם סייעתא דשמיא, ושומר מצווה לשמוע דברי חכמים לא ידע דבר רע.

והנני טרוד בצרכי רבים ובישיבה ולכן קיצרתי, והמשכיל יבין ויוסיף לקח

ידידו הדוש"ט המצפה לרחמי שמים מרובים, ושיתקיים בנו "והסירותי מחלה מקרבך"

בשם ה' אלהינו
ביום כ"ג אלול ה'תש"ס
בירושלים
משה שטרנבוך

To the honorable rosh yeshiva of Lakewood, HaGaon HaGadol HaRav Aryeh Malkiel Kotler, shlita,

This [letter] is in further discussion regarding the matter his honor [Rav Malkiel Kotler, shlita] discussed with me on the telephone about the decision of the American menahalim of schools to prevent children who are unvaccinated with the Measles vaccine (MMR) from entering and studying in the Talmud Torah. According to his [Rabbi Kotler's] words, on account of this, there are thousands of children in the New York and surrounding area that are sitting in their homes. This is because their parents are refusing to vaccinate them on account of a concern that the vaccination itself may be harmful to the child.

On the other hand, the administrations of the Talmud Torahs refuse to accept these students the entire time that they remain unvaccinated. This is on account of the danger that they will cause the spread of measles throughout the Talmud Torah. According to his [Rabbi Kotler's] view, this is improper, since there is substance to the view that the vaccine may be damaging. There is also the matter that according to his [Rabbi Kotler's] words, there are gedolei Torah who agree with the view that parents cannot be forced to vaccinate.

Now regarding this issue, I have written a responsum regarding that which is pertinent to Eretz Yisrael. The matter is dependent upon time and place. I have not come to rule on the issue regarding America. That is dependent upon the rulings of the sages of that place. Nonetheless, in a number of aspects we may extrapolate from here [Eretz Yisrael] to there. I will copy here the letter that I wrote in regard to Eretz Yisrael.

Regarding the measles epidemic that has spread here, to the point where close to 2,000 ill people have contracted the disease in the past year, may Hashem have mercy. Now according to the research of the physicians that was presented to me, out of every thousand people who contract measles one or two will actually die.

It would appear that under such circumstances, where it was demonstrably proven that one out of every thousand dies from the illness, this would be considered pikuach nefesh in order to allow a hatzalah for life-threatening circumstances.

The heart of the issue is apparent from the words of the Maggid Mishnah (Shabbos 2:13) and is cited in the Magen Avraham 330:3. "Even though not even one in a thousand women in labor pass away during a birth, nonetheless, a woman in labor is considered as a dangerously ill person to violate Shabbos. [It is just that ideally, one should only violate it with a shinui].

Similarly, we find regarding prohibitions [where the concept of bitul is for some reason inapplicable], that we are concerned for a very remote possibility, even if it is only one in a thousand (See Rashi, Bava Metzia 6b "Kulam."). A matter that involves danger is more serious than a matter that involves a prohibition.

If so, regarding matters of life and death—where we do not follow a majority—it is worthwhile to be concerned even for a remote possibility of one in a thousand.

On the other hand, we do find a number of poskim [who are of the position] that a one in a thousand possibility does not qualify enough to be a danger upon which one would violate the Shabbos. as the Magen Avraham 316:23 has written that it is forbidden to kill a rodent on Shabbos even when there is a concern that it will fall into the food. For this is a matter that is not common, and he can always cover the food. Also, the chance that it is dangerous in the food is one in a thousand. It is similarly explained in the responsum of Rabbi Akiva Eiger (Vol. I #60) that even if there is substantial pain and agony, and that there is a remote one-in-a-thousand possibility that it will develop into a life-threatening situation or possible life-threatening situation, this is not considered pikuach nefesh. The Chazon Ish, zt'l, has already warned about this in his letters (Teshuvos and Kesavim #48), that we should not too quickly declare pikuach nefesh for every remote possibility, for if so you give a supportive hand to

the derelicts who will constantly find a remote concern in which to violate Shabbos. They will then come to work on Shabbos for purposes of making a living and will say that they are doing so because of pikuach nefesh.

We must, therefore, distinguish between the situations as follows:

That which the Magen Avraham and Rabbi Akiva Eiger have written, that one in a thousand is not considered even a possible pikuach nefesh, is in regard to whether we consider the remote one-in-a-thousand chance that it will “enter into a dangerous situation,” as the wording of Rabbi Akiva Eiger indicates — “That it will develop into a life-threatening situation.” However, when the danger is clearly present before us—where we have cases of mortality of one in a thousand, like a woman giving birth—it is proper to be concerned for a remote possibility and it is treated like possible pikuach nefesh (See further what we have written on this in Teshuvos v’Hanhagos Volume V #399).

If so, here, too, where there are before us situations where on account of a failure to vaccinate they arrived at true danger to life, it is considered pikuach nefesh to force the parents to vaccinate their children [similarly, even the parents of vaccinated children are permitted to demand that children who are not vaccinated not be allowed to enter the Talmud Torah together with their children, as will be explained later.]

It would further appear that even without a concern of the mortality rate of measles, the doctors testify that measles will at times cause damage to internal organs [where it can cause brain infections and lung infections that cause permanent damage to breathing.] I remember that I heard from the Brisker Rav, zt”l, on that which is explained in the Gemara that one must do a hatafas dam b’ris metzitzah on Shabbos because without this there is a danger to the child. He was asked: Nowadays, where it was proven medically that there is no danger or pikuach nefesh in leaving out the metzitzah, shouldn’t it be forbidden on Shabbos? He explained that *pikuach nefesh* also involves long-term weaknesses that can cause weaknesses in the future. And here, too, with a strong attack of measles, this illness can cause damage to the internal organs. At times this will not be noticed immediately, only after several years. On account of this concern, parents have the right to demand that those children who are not vaccinated not study with their own children.

Even though there are some individual doctors who claim that the vaccine can damage the child, since the overwhelming majority of doctors hold that vaccines do not damage at all, we are not to follow the tiny fraction of a minority of doctors who claim that vaccines damage. (Even though in general, in safek *pikuach nefesh* cases we do not follow the majority in cases of medical opinions as is explained in Shulchan Aruch O.C. 618:4, here it is different in that if we follow the minority view, we are endangering others according to the majority view of the doctors.) On the other hand, if we follow the view of the majority of doctors, we will be endangering people according to the view of the minority of doctors. In such a situation where on each side there is *pikuach nefesh*, we must certainly follow the majority. For the entire reason not to follow the majority is just in order to save life — and there is no “greater saving” here if we follow the minority view. Thus the halachah goes back to following the majority like in all other Torah cases where we follow the majority. Therefore it is clear that the father may not prevent his child from being vaccinated and to cause him to enter a situation that is *pikuach nefesh* according to the majority of medical opinion. Certainly here, where refraining from vaccinating a child causes damage to others, for on account of his not vaccinating his child he is causing the epidemic to spread further — not only for his child but for others who can get sick from his child.

It would seem further that the parents of vaccinated children can demand that those children who are not vaccinated not be allowed to enter into schools together with their children. For as it is known, this disease is very communicable. The vaccination itself cannot completely prevent the spread of it [there remains a three percent chance of infection even after vaccination]. The children who are not vaccinated do not have a right to endanger the vaccinated children and to expose them to the disease, even though the mortal danger to them is remote and minimal, since there is a small chance that they can become sickened by the disease. The parents have the right to demand that their children not be exposed to the illness even with no mortal danger.

We find similar to this in regard to the smoking of cigarettes. There the halachah is clear that smokers are not permitted to smoke cigarettes in a public place since they damage the rest of the public that does not smoke. Even though there are some individuals who claim that smoke does not cause damage, nonetheless, they do not have the right to force the public to follow the minority medical opinion. Here too, since the majority of doctors hold that they should vaccinate, the father is not permitted to force the public to rely on the minority view of doctors who hold not to vaccinate. Rather, the public can demand to fulfill the halachic obligation of *pikuach nefesh* to follow the view of the majority of doctors. It comes out that even the administration of the schools is not obligated to accept a child who did not vaccinate, since it is dangerous [to do so] and against the desires of the parents who are concerned for harm.

And while it is true that perhaps from the perspective of a lofty level of *bitachon* a person may be permitted to rely on the Holy One Blessed Be He and not vaccinate (if he is truly on that high level of faith in Hashem in all of his matters), *bitachon* is only in matters that are between him and his Master, but in a place where he is liable to bring others into a state of danger, he is not permitted to endanger others. Rather, he is obligated to function in the manner of the halachah of saving lives. Therefore, the administrations of the schools should conduct themselves in the manner of Torah and they may demand that the students who have not been vaccinated not be admitted into yeshiva. And even though the talmud Torah of *tinokos shel beis rabban* is most serious, for we do not abolish the study of Tashbar even for the building of the Beis HaMikdash, nonetheless, here, where there is a concern for danger — even a remote danger — they do not have the right to cause a danger to others. And even more so that there is in this a chillul Hashem, for they give power to heretics and derelicts to make fun of chareidim, for the epidemic is specific to religious communities, and they claim that our religion is not concerned for loss of life, during a time when the opposite is true — that our Holy Torah is concerned for every aspect of *pikuach nefesh*.

In conclusion, since it is proven that vaccines are effective to prevent the spread of disease, it is an obligation upon every father to vaccinate his children to prevent spread of the disease, as is the law of the Torah to follow the majority view of experts. Certainly here, where the view of the overwhelming majority of doctors and the boards of health is that one should vaccinate, certainly then the administration of the schools may demand that those children who were not vaccinated not enter into the Talmud Torah.

All our words here apply to Eretz Yisrael, but that which is relevant to America, the rabbis and *admorim* there should judge it, and they should listen to the opinion of the doctors and follow the law of the Torah. Their intent is for the sake of Heaven to clarify the halachah and they will have Divine assistance, and one who observes the mitzvah to listen to *divrei chachamim* will know no evil.

I am involved in communal needs and I therefore shortened my words; the intelligent thinker will understand and add a lesson.

His friend who desires his good welfare and who anticipates much Divine mercy, and may he fulfill within us, “And I shall remove all illness from within your midst,”

[Rav] Moshe Sternbuch.

Translation done by Rabbi Yair Hoffman from the original letter Rav Moshe Shternbuch, shlita, wrote to Rav Malkiel Kotler, shlita.

אם מותר להמנע מחיסון ילדים

לשאלת רבים ממורי ההוראה ומנהיגי עם האם יש חיוב על ההורים לחסן את ילדיהם בחיסונים המקובלים למנוע מחלות קשות, כי יש מחשובי הרבנים שגילו דעתם בעת האחרונה דכיון דע"י החיסון יש חשש לנוק בריאות, לא רק שמותר להורים לא לחסן את הילדים אלא מומלץ לא לחסנם.

ולענ"ד נראה שטעות היא ופשוט דחובה רובצת על ההורים לחסן את ילדיהם, ופסקתי דאף מותר להתארגן ולאץ את מוסדות החינוך לא לקבל לשורותיהם ילדים שאינן מחוסנים, ואבאר טעמי ונימוקי.

הנה הנחה פשוטה היא שחובה היא להתרחק מן הסכנה ולמונעה. ומצוה זו מצינו בתרי אנפין, בשו"א ת' ובקום ועשה. והרמב"ם (פ"א מדה"א רוצח ה"ד) לגבי מצות מעקה הביא שני מקורות למצוה זו, וז"ל:

"אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשל בו אדם וימות כגון שהיתה לו באר או בר בחצירו בין שיש בהו מים בין שאין בהו מים חייב לעשות להו חוליה גבוהה עשרה טפחים או לעשות לה כסוי כדי שלא יפול בה אדם וימות. וכן כל ממשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה יפה שני (דברים ד' ט') השמר לך ושמוך נפשך, ואם לא הסיר, והניח הממשולות המביאין לדי סכנה, ביטל מצות עשה ועבר על לא תשים דמים".

הרי לן דכל דבר סכנה "מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה יפה", ממעקה ילפינן שצריך לעשות מעשה להסיר את הסכנה בקום ועשה, ועוד נצמיונו להישמר מן הסכנה שנאמר השמר לך. וכבר הארכתי במנחת אשר דברים (סימן ז) בפרטי מצוה זו והאם הוי מו"ת או מדרבנן, ואכמ"ל.

ולכאורה פשוט הדבר בתכלית שמצוה לחסן ילדים כדי למנוע מהם מחלות קשות, אלא שיש מפקפקים לטעון דכיון שיע"י חיסון הילדים יש וגורמים להם מחלות, אין זה ראוי לסכן את הילדים באופן מיידע על מנת לנסות למנוע מהם מחלה וסכנה בעתיד.

אך לענ"ד טענה זו אין בה ממש כלל וכלל, דכל המחקרים שנעשו באופן אחראי קובעים ללא צל של ספק דמלבד תופעות לואי קלות אין זה מצוי כלל וכלל שיש השלכות חמורות כתוצאה מחיסונים, ולא ידוע כלל על מקרי מוות שנעמדו מעבר לכל ספק ע"י חיסונים, אף שמאות מליוני ילדים מתחסנים באופן שיגורתי, ולעומת זאת ככל שירבה מספרים של אלה שאינן מתחסנים תגבר הסכנה, ואם רבים ימנעו מחיסון יש סכנה להתפרצות מגיפות שיגורמו מות המוני כפי שהיה טרם המציאו חיסונים אלה.

כי שלשת המחלות העיקריות שכדי למנועם נותנים את החיסון המשולש הלא המה הצבת, חזרת ואדמת מחלות קשות המה, ובפרט מחלת החצבת שהוא מחלה קשה שיש בה סכנה ממשית, והיא מדבקת ועוברת מאדם לאדם יותר מכל מחלה אחרת שמוכרת לרפואה.

ובכמה מרכיבים של היהדות החרדית כבר היו התפרצויות של מחלת החצבת, וידוע על תעוק א' שמת ועל אחרים שהלו באופן קשה מאוד ממחלה זו. וכבר הארכתי בכמ"ק (שו"ת מנחת אשר ח"ג סימן קכ"ב – קכ"ג) כמה שנחלקו הפוסקים אם יש על האדם ליכנס לסכנה מסוימת ורחוקה כדי להציל חבירו מסכנה גדולה וקרובה. ובמסקנת הדברים כתבתי דאם מדובר בסכנה רחוקה ביותר שאינה מצויה כלל חובה היא, ועכ"פ כו"ע מודי דהוי מדת חסידות, וק"ו שיש עליו לעבור טיפול שיש בו מעט סיכון כדי להינצל ממחלה שהוא עלול לחלות בה בסכנה מרובה, דעד כאן לא נחלקו אלא מצד דין חייך קודמין לחיי חבירך, אבל פשוט לכו"ע דכאשר מדובר בחיינו הוא, חייב האדם ליכנס לסכנה רחוקה כדי להציל עצמו מסכנה קרובה, וכך גם בנידון דידן, חייב אדם לחסן את ילדיו כיון שאינן בחיסון סיכון כלל אלא על הצד המזוהר, ומאידך היעד החיסון מסכן את הילדים בעצמם, וק"ו בן בנו של ק"ו כיון שהיעדר החיסון יש בו סכנה לרבים.

ובאמת כבר עלתה שאלה זו על שולחן מלכים לפני יותר ממאתיים שנה בשנת תקמ"ה. דנהה באותה תקופה המציא הרופא האנגלי אדוארד גנר (Edward Jenner) חיסון נגד אבעבועות שחורות (Small Pox). והוא בתפארת ישראל (אבות פ"ג בועז אות א) שכתב ש"החסידי יעננע" שהמציא חיסון זה ודאי הוא מחסידי אומות העולם ויבוא על שכרו בעולם הבא על שהציל אלפים ורבות מן המות, ע"י"ש.

נשמע על צד הזרות מאוד שאחד מות בהקות דם" מ"מ אין להימנע משום כד מעניינים אלה שיש בהם תועלת לבריאות והפואה, וה"ה בני"ד.

הוביא מדבריהם של כמה רבנים בזמנו שהתירו מיפול זה, אף שבזמנם אכן כפי הנראה היו כאלה שחלו ואף מותו כתוצאה מטיפול זה.

ומ"מ נראה ברור ופשוט בזמנינו דלא זו בלבד שמוותר לקחת חיסונים אלה אלא אף חובה היא למנוע סכנה מן היחיד והרבים. ואף אם בזמניהם לפני מאות שנה התחבטו, אין זה אלא משום שאכן היו ילדים שמתו כתוצאה מן החיסון כמבואר בדבריהם, משא"כ בחיסונים שבזמנינו חובה גמורה לחסן.

ב

הנה ראיתי במנחת שלמה לפרן הגרש"ז אורבך (ח"ב סי' פ"ב אות י"ב) שכתב חידוש עצום לגבי לקחת תרופות נסיוניות, דכשם שבמלחמת מצוה אין חוששין לפיקוח נפש כד גס משלחת חיות רעות כמו דובים וזאבים הוי כמלחמת מצוה ואין חוששין לפיקוח נפש להלחם בהם, וה"ה לשעת מגיפה ומחלה שדינו כמלחמת מצוה, ומתוך כך כתב להתייר לקחת תרופות נסיוניות, ע"ש.

ולעני"ד סברא רחוקה היא עד למאור, דמלבד מה דפשיטא לי שאין דיני מלחמה אלא במלחמה ממש בין עמים וצבאות ולא במשלחת חיות רעות ובראי לא בענייני חולי ומחלה, באמת אין כל צורך ומשמעות בסברא זו, דבעולם המודרני לעולם לא יצפו ולא יאפשרו לאנשים להתנדב לקחת תרופות שיש בהם סכנה לבריאות, ואין מנסים תרופות נסיוניות אלא על אנשים חשוכי מרפא שאין אמצעים ידועים להציל חייהם או כשאין כל עילה לחשוש שתרופות אלה יש בהם נזק רפואי.

אך מ"מ סברא מחדשת היא זו ויש לפקפק בה טובא, ומשו"כ דאין לא חובה, לא מצוה, ואף לא היתר להסתכן על מנת לקדם את המחקר הרפואי בתרופות נסיוניות, אך אין כל זה ענין לנידון דין שתועלת חיסונים אלה הוכחה אלה אלפי פעמים מעבר לכל ספק והסכנה שבהם קטנה ביותר.

אכן מחלה זו הפילה חללים רבים מרם המציא רופא זה את החיסון עד שמצינו בשל"ה הק שכתב (שער האותיות דרך ארץ אות י"ג – י"ד) לאחר שהאריך עד כמה חייב האדם להתחמק מן הסכנה:

"ואני תמה, אודות מכת אבעבועות קטנות ההולכת בין התנוקות, הנקרא בלאטרי" בלשון אשכנז, בר מינן, למה אין נהרין להבריח התנוקות ולצאתם מן העיר, ובודאי עתידים האבות ליתן דין על מיתות יונקי שדים שלא חטאו, וגמולי חלב שלא פשעו, שמתו בחולי זה, ולא חשו אביהם להבריחם". והמג"א צ"ן לדבריו (סימן תקע"ז סק"ג), וכ"ה במשנ"ב (שם ס"ק י"ד), ע"ש.

אך יש מן האחרונים שכתבו דלאחר שהמציאו את החיסון הנ"ל אין צריך להבריח ילדים מן בעיר אלא לחסנם, כ"כ בזבחי צדק (יו"ד סימן קמ"ז ס"ק מ"א) שהעיד שמעשים בכל יום שמחסנים ולא ניזק אדם מעולם, וכ"ה בכף החיים (שם ס"ק ס') ובתוכחת חיים להגר"ח פלאגי (פרשת ויצא).

וחיסון זה שהומצא ע"י הרופא הנ"ל הביא להכחדת היידק המחלה הנ"ל עד שעבר ובטל מן העולם. לא כן מחלת החצבת וחבתויה הנ"ל שהם עדיין קיימים ואם יתבטלו מלחסן יש סכנה גמורה של התפרצות מגיפות.

ובשנת תקמ"ה הדפיס אחד מרבני לונדון הרב אברהם המבורג המכונה נאסיד ספר בשם עלה תרופה שבו דן בשאלה זו שעורר פולמוס בשעתו האם ראוי להתחסן אעפ"י שביזמנו היו תנוקות שמתו כתוצאה מן החיסון או שמא שוא"ת עדיף.

ואף התפארת ישראל דן בשאלה זו ביומא (פ"ח מ"י) וכתב לדון אם מותר לקחת חיסון זה אף שיש בו סכנה, ופסק דכיון שהסכנה ללא החיסון גדולה בהרבה מהסיכון שבחיסון וראוי מותר וראוי להתחסן, ע"ש.

ובספר עלה תרופה מתאר המחבר בהקדמתו איך שבנו ובתו הקטנים נקטמו באינם ומתו ממחלה זו. ובהיותו גר בק"ק האג בהולנד היתה מגיפה גדולה וילדים רבים מתו, ושוב כשהיה בלונדון חלו רבים, ובת"ד כתב דאף שאחד מאלף מתים מוחיסון מ"מ אין להמנע משו"כ מלהתחסן, וכמו שמעשים בכל יום בהקות דם ובסם המשלשל דאף ש"ראינו כמה אנשים שיקרה להם העילוף בשעת הקזה וגם

נהגה אמת נכון הדבר ללאחר שרוב רובם של הילדים והמבוגרים בחברה המודרנית מחוסנים מחלות קשות אלה נדירות ביותר, ומשום כך יש לכאורה מקום לטענת הורים למה לסכן את הילדים ע"י החיסון ולגרם להם צער ותופעות לוואי כאשר הסכנה הנשקפת להם בהיעדר החיסון רחוקה ביותר, אך אם נתיר להם שלא לחסן את ילדיהם התוצאות ידועות מראש, רבים אכן ימנעו מלחסן את ילדיהם מרחמי האב ואהבת אם, ושוב תתעורר סכנה גדולה של התפרצות מחלות, ולפיכך אין להתיר כלל להימנע מן החיסון. ובאמת פסקתי בכל שנה ושנה שיש חובה לחסן את הילדים מטעם זה, ואכן המציאות הוכיחה שיותר ויותר הורים נמנעו מלחסן את ילדיהם עד שעדים אחרים להתפרצות נרחבת של מחלת החצבת.

אך נראה דאף אם נאמר שהיחיד יכול להתחמק ולומר אני אתי ילדי הצלתי, אעפ"כ נראה שפי שהיחידים לחסן את הילדים מחדא ומתרי טעמי:

א. כבר ביארתי במק"א דכל ענין ומעשה שאילו יעשה ע"י רבים יביא לידי נזק ועול אף אם יחיד שיעשה מעשה זה אין בו כל נזק עול ואון, מ"מ אסור היחיד לעשותו, דאין שורת הדין והצדק שהיחיד יעשה מה שאסור לרבים לעשותו, והרי הוא נבל ברשות התורה דבגלל ישרותם של הרבים החולקים בתומת ישרים ינהג הוא שלא כמנהגם ויהנה שלא כהוגן.

ודבר זה למדנו מן הבבלי והירושלמי ומדרשי חז"ל.

דהנה בסנהדרין ק"ט ע"ב אמרו דמדת סדום "דהוי שדי תומי או שמכי, אתי כל חד וחד שקיל חדא, א"ל אנא חדא שקל"י ועי"ש ברש"י דכל אחד ואחד אמר, הרי לא לקחת אלא דבר מועט, אך בין כולם גולו את כל אשר לו. וכירושלמי ב"מ ט"ו ע"א אמרו כן על אנשי דור המבול ופירושו כן את כונת הכתוב "כי מלאה הארץ חמס" וכ"ה בב"ר פרשה ל"א עי"ש. ומדברי קדשם למדים יסוד פשוט במשפט הצדק דכל דבר שאם יעשוהו רבים יש בו רשע ועון אסור אף ליחיד לעשותו.

והוא הדין והוא הטעם בנידון דידן, דרק משום שרוב בני האדם מחסנים את ילדיהם ומצערים אותם יכולים המיעוט להמנע מן החיסון, אבל ככל שיותר ויותר

אנשים ימנעו אף הם מלחסן את ילדיהם תגבר הסכנה, עד שאם רוב בני האדם ינהגו כמותם יחזור הדבר לקדמותו ונחזור לימי הביניים ומאות אלפים ימותו ממחלות קשות, וכל כה"ג החובה רובת על כולם להתחסן.

וידעתי שיש מקום להתפלפל ולהלק בין קום ועשה שאסור וכהני שגובו פחות משו"פ. לשוא"ת וכהא דמניעת חיסון, ועוד יש מקום לטעון דשוא אין בה שמיץ איסור אלא כאשר באים רבים בחדא מחתא וגוזלים את כל אשר לרעהו וכדני דדור המבול ואנשי סדום, אך לענ"ד נראה שפי דאין להלק כלל, דביסוד הדברים דומים הדברים כמבואר לכל מבין ובר דעת, ואכן המציאות הוכיחה וטפחה על פנינו שאכן רבים נמנעו בתקופה האחרונה מחיסונם ואכן ילדים רבים נבקו בחצבת.

ב. נראה דיש ללמוד הלכה זו מדין חובת ההשתתפות כל בני העיר בשמירת העיר ותקון חומותיה המבואר בב"ב (ח' ע"א) ובשו"ע (ח"מ סי' קס"ג). דכשם שכל בני העיר צריכים להשתתף בהוצאות השמירה או בשמירה בפועל, אף שברור שאם אחד ישתמט מלשמור או לשלם לא תתמוטט החומה ולא יגבר האויב, מ"מ חובת השמירה מוטלת על כולם בשהו ואין האחד רשאי להשתמט ממנה, כך גם בנידון דידן, דכל דבר שהוא תקון החברה וצורך הציבור כולם שותפין בו וכל אחד מהם צריך לתרום את חלקו בשהו, ואין לחלק בין חובה ממונית לחובת החיסון ודין אחד לזה ולזה.

כך נראה ברור לענ"ד.

Many poskim and communal leaders have asked me whether parents are obligated to inoculate their children by means of generally accepted vaccines in order to prevent terrible diseases, because some important rabbanim recently expressed the following opinion: Since there is concern that vaccination damages health, not only is it permissible not to vaccinate children, but it is even recommended not to vaccinate them.

In my humble opinion, this is an error. Rather, parents obviously have an obligation to vaccinate their children, and I have ruled that it is even permissible for parents to organize themselves in order to force educational institutions not to accept unvaccinated pupils. I will explain my thinking and my reasoning.

I

A basic presumption is that there is an obligation to avoid and prevent danger. We find that there are two facets of this mitzvah: passive avoidance and active prevention of danger. In his discussion of the mitzvah of ma'akeh [building a guard rail on a roof] Rambam (Laws of Murder and Preservation of Life 11:4) brings two sources. He writes:

Be it a roof or anything else that presents a hazard that people are liable to stumble upon and die—for example, if one had a well or cistern in his yard, whether or not it contains water—he is obligated to make an enclosure that is ten tefachim [handbreadths] tall, or to make a cover for it, so that a person does not fall in and die. Likewise, there is a positive mitzvah to remove, to safeguard against, and to be exceedingly cautious about any obstruction that endangers life, as it says: "Take utmost care and scrupulously guard your lives" (Devarim 4:9). If he did not remove them, but rather left dangerous obstructions, he has negated a positive mitzvah and transgressed "do not bring blood upon your house" (Devarim 22:8).

Thus, regarding any danger, "there is a positive mitzvah to **remove, to safeguard against**, and to be exceedingly cautious about" it. We learn from ma'akeh that one must take concrete action to remove danger, and that we are further commanded to prevent danger, as it says, "Take utmost care". In Minchas Asher on Devarim (Siman 7), I wrote at length on the particulars of this mitzvah and whether it is de-Oraysa or de-Rabanan. Here is not the place to expand upon this.

It would therefore seem perfectly obvious that there is a mitzvah to vaccinate children in order to prevent them from contracting terrible diseases. However, some cast aspersions and claim that since vaccination sometimes causes children to become sick, it is improper to endanger the children in the immediate term in the attempt to prevent future disease and danger.

However, in my humble opinion, this claim is completely and totally devoid of substance, because all studies that were done responsibly establish beyond the shadow of a doubt that, with the exception of mild side-effects, it is not at all common for vaccines to have severe ramifications, and there are no known cases where death was caused by vaccination for certain, even though hundreds of millions of children have been routinely vaccinated. On the other hand, as the number of people who do not vaccinate increases, danger increases as well; if many people refuse vaccination, there is a risk that epidemics will break out and cause mass fatalities, as happened before these vaccines were developed.

The three primary diseases against which the triple vaccination is administered—measles, mumps, and rubella—are terrible diseases. In particular, measles is a horrible disease that entails substantial risk and is more contagious and transmittable from person to person than any other disease known to the medical field.

There have already been measles outbreaks in several centers of Yahadus Charedis. It is known that one baby has died, and others have gotten very sick from this disease. I have written at length in several places (Sheilos u-Teshuvos Minchas Asher, simanim 122-123) about the disagreement between poskim as to whether a person may place himself in limited, remote danger in order to save someone else from major, proximate danger. I concluded that if the risk in question is exceedingly remote and very uncommon, there is an obligation [to save the other person]. Moreover, all would agree that doing so is, at the very least, an act of pious virtue (midas chasidus).

Certainly one is obligated to undergo a procedure that entails some risk in order to treat a disease that is liable to place him in great danger; the disagreement was only about the parameters of the principle that one places his own life ahead of another's life ("chayecha kodmin le-chayei chavercha"), but it is obvious that all would agree that when it comes to his own life, he is obligated to place himself in remote danger in order to save himself from proximate danger.

Likewise, in the present case, a person is obligated to vaccinate his children because vaccination is not dangerous at all, except in extraordinarily rare cases, whereas lack of vaccination endangers those very children. This is all the more certain given that lack of vaccination constitutes public endangerment.

In truth, this question was already placed on the tables of kings [i.e., was addressed by leading rabbanim] more than 200 years ago, in 5545 [1784-5]. At that time, the English physician Edward Jenner developed the smallpox vaccine.

See Tiferes Yisrael (Avos chapter 3, Bo'az 1), who writes that the "righteous Jenner" ("chasid Jenner") who developed this vaccine is certainly one of the righteous among the nations ("chasidei umos ha-olam") and will be rewarded in the next world for having saved tens of thousands of lives.

Indeed, this disease claimed many victims before this doctor developed this vaccine, as we find that the Shelah ha-Kadosh wrote (Sha'ar ha-Osiyos, Derech Eretz 13-14), after expanding on the degree to which a person must keep away from danger:

And I am astonished: With regard to the plague of smallpox, called Blattern in German, which spreads among the children—may this never befall us—why aren't people careful to get the children away and take them out of the city!? These fathers will certainly be held accountable for the deaths of nursing babies who committed no sin and children just weaned from milk who committed no transgression, who died from this sickness, and whose fathers did not spirit them away.

Magen Avraham cites these words (576:3), as does Mishnah Berurah (ad loc. 14).

However, several Acharonim wrote that after the development of this vaccine, it is no longer necessary to take the children away from the city. Rather, they should be vaccinated. So it is written in Zivchei Tzedek (Yoreh De'ah 116:41), who attested that they administer vaccinations on a daily basis, and no one has ever been harmed, and so state Kaf ha-Chayim (ad loc. 60) and Rav Chayim Palache's Tochechos Chayim (on Parshas Vayeitzei).

This vaccine, developed by the aforementioned doctor, brought about the elimination of the germ that causes this disease, to the extent that it is gone from the world. This is not the case with respect to the measles and the associated diseases mentioned above, which still exist; if people stop vaccinating, there is a real risk of outbreak of these diseases.

In 5745, one of the rabbanim of London, Rav Avraham Hamburg, also known as [Rav Avraham] Nanzig, published a book called Alei Terufah, in which he discusses the question, which was controversial at the time, of whether it is proper to vaccinate, even though in his day there were children who died as a result of the vaccination, or whether it is preferable to do nothing ("shev ve-al ta'aseh adif").

The Tiferes Yisrael also addresses this question in his commentary on Yoma (8:6). He discusses whether it is permissible to administer this vaccine even though it poses danger, and he concludes that since the danger of not vaccinating is much greater than the danger posed by vaccinating, it is certainly permissible and proper to vaccinate.

In his introduction to Sefer Alei Terufah, the author describes how his little son and daughter were cut down while still flowering—they died of this disease; and how when he lived in the holy community of the Hague in Holland, there was a major outbreak, and many children died; and how when he was in London, once again, many contracted the disease. In the main part of the text he wrote that even if one in a thousand dies from the vaccination, this is not a reason to refrain from vaccinating, just as bloodletting and laxatives are routine. And even though "we have seen several people who faint during bloodletting, and there are reports that in very rare cases someone has died from bloodletting," one should nevertheless not refrain from these things, which improve wellness and health. The same applies in the present case. [Rav Hamburg] quotes several contemporary rabbanim who permitted this treatment, even though, in their time, it seems that there were indeed those who became sick and even died from this treatment.

In any event, it is clear and obvious that nowadays it is not only permissible to vaccinate, but there is even an obligation, on order to prevent danger to the individual and the public. Even if in their time, hundreds of years ago, they vacillated, it was only because there were indeed children who died from the vaccine, as is evident from their words. This is not true of today's vaccines, so there is a bona fide obligation to vaccinate.

II

I saw that Rav Shlomo Zalman Auerbach, in his Minchas Shlomo (II:82:12), has a major chiddush about taking experimental drugs: Just as we do not worry about risking lives to wage a milchemes mitzvah [a war that it is a mitzvah to wage], so too, marauding beasts like bears and wolves are akin to a milchemes mitzvah, and we do not worry about risking lives to fight against them. The same applies during plagues and epidemics, which have the same status as milchemes mitzvah. Consequently, he permits taking experimental drugs.

But in my opinion, this rationale is very far-fetched. Aside from the fact that it is obvious to me that the laws of waging war apply only to actual wars between nations and armies, not to marauding beasts, and certainly not to sickness and disease, in truth, there is no need or purpose for this rationale, because in the modern world, they neither expect nor allow people to volunteer to take drugs that endanger healthy people. Nor do they administer experimental drugs, except to people who cannot be cured and whose lives cannot be saved by any known means, or unless there is no reason to suspect that these drugs would be harmful to health.

In any event, this is a very innovative rationale that there are good reasons to doubt.

Therefore, there is no obligation, no mitzvah, and no permission to endanger oneself in order to advance medical research on experimental drugs. However, this is irrelevant to the case at hand, because the effectiveness of these vaccines has been proven beyond all doubt millions of times, and the danger they entail is miniscule.

III

It is indeed true that since the vast majority of children and adults in modern society have been vaccinated, these diseases have become exceedingly rare. Therefore, it would seem that there are grounds for parents to claim that they should not endanger their children through vaccination, causing them pain and side-effects, when the expected risk of non-vaccination is so miniscule. However, if we allow these parents not to vaccinate their children, the results would be entirely predictable: many would refrain from vaccinating their children, motivated by maternal compassion and paternal love, and then the great danger of outbreaks of diseases would emerge once again. Therefore, refraining from vaccination is not permitted in any way. In truth, I have ruled, year-in and year-out, that there is an obligation to vaccinate children for this very reason, yet the reality is that more and more parents refrain from vaccinating their children, and we are now witnessing a broad outbreak of the measles.

However, it seems that even if we would say that an individual can evade [vaccination] and still claim that he has kept his child safe, it would nevertheless stand to reason that there is an obligation to vaccinate children, and for two reasons:

1. I have explained elsewhere that any idea or action that would cause damage and injustice if done en masse, even if it would cause no harm, injustice, or evil when done by an individual, may nevertheless not be done by an individual. It is not just or right for an individual to do what the masses may not do. Such a person is a villain with license from the Torah ("naval birshus ha-Torah"), for due to the honesty of the masses who walk the straight path in their innocence, this person will conduct himself differently and derive unfair benefit. We learn this from the Bavli, the Yerushalmi, and Midrashei Chazal.

Sanhedrin 109b says that the attribute of the people of Sodom was: "When someone was drying out garlic or onions, each person would come and take one, and would say, 'I took one.'" And see Rashi ad loc., that each person would say, "I only took something small," but between all of them, they took everything this person had. Yerushalmi Bava Metzi'a 15a says the same of the people of the generation of the Mabul, explaining that this is the meaning of the pasuk, "the land was filled with thievery." This likewise appears in Bereishis Rabbah, parsha 31. From their holy words, we learn a fundamental element of just laws: Anything that would be wicked or unjust if done en masse is forbidden for an individual to do.

The same law and the same reasoning apply in the present case. It is only because most people vaccinate their children, thereby causing them pain, that the minority can refrain from vaccination. However, the more people refrain from vaccinating their children, the greater the danger, to the extent that if most people would act in this manner, things would revert to what they were; we would return to the medieval era, and hundreds of thousands would die from terrible diseases. In cases like this, the obligation to vaccinate applies to each and every individual.

I know that there is room to engage in mental acrobatics and distinguish between an act of commission ("kum ve-asei"), which would be forbidden, like those who stole less than the value of a perutah, and an act of omission ("shev ve-al

ta'aseh"), like refraining from vaccination; moreover, one can claim that maybe this only smacks of a prohibition when many people come at once and steal everything that their fellow has, like the generation of the Mabul and the people of Sodom did. However, in my humble opinion, it makes more sense that there are no grounds to make such a distinction, for in their essence the cases are similar, as is clear to anyone with understanding and intelligence. Indeed, the facts have been proven. Reality—that many people have been refusing vaccination recently, and now many children have caught the measles—is slapping us in the face.

2. It seems that this halakhah can be derived from the obligation of all residents of a city to take part in guarding the city and repairing its walls, as explained in Bava Basra (8a) and in Shulchan Aruch (Choshen Mishpat 163). Just as all residents of the city must either share in the actual guarding or the expenses of guarding the city, and even though it is clear that if one person shirks his duty to guard or pay the walls will not crumble and the enemy will not prevail, the obligation to guard the city nevertheless applies to each person equally, and no individual may dodge it, so too in the present case. For everyone is a partner when it comes to anything that is for the betterment of society or a public necessity. Each person must contribute his equal share, and there is no difference between a financial obligation and the obligation to vaccinate. The same law applies to both.

This all applies in a case where one can refrain from vaccinating his children without risking their health, because enough others do vaccinate. The present situation is far more severe, though, and we need not resort to creative readings of aggados to determine that vaccination of children is obligatory. The disease has broken out already, and every parent who refuses to vaccinate his children is placing them directly in harm's way.

Translated by Elli Fischer

This translation has been reviewed and approved by Rav Asher Weiss.

Involuntary Confinement for Tuberculosis Control:

The Jewish View

FRED ROSNER, M.D.

Abstract

Patients with active tuberculosis who are noncompliant with their prescribed medical treatment program pose a serious hazard to others as well as to themselves. If directly observed therapy cannot be implemented, involuntary confinement of such patients is ethically justified in both secular and Jewish law. This discussion of the Jewish view on this issue is drawn from classical, biblical, talmudic, and rabbinic sources.

DURING THE EARLY PART of the twentieth century, before the era of antibiotics, patients with tuberculosis were often confined involuntarily to specialized hospitals and sanitariums in an effort to prevent the spread of the then deadly disease (1). Between 1950 and 1985, the incidence of tuberculosis declined in the United States due to effective control measures, the availability of numerous antibiotics capable of eradicating the responsible microorganism in the vast majority of patients, and a general improvement in living conditions (2).

Since 1985, the number of cases of tuberculosis in the United States has increased each year because of a variety of complex social, economic, and medical factors. These factors include the emergence of the human immunodeficiency virus (HIV) and the acquired immunodeficiency syndrome (AIDS); large numbers of immigrants from countries where tuberculosis rates are high; the overuse of antibiotics; adverse social circumstances including poverty, homelessness, and

From the Department of Medicine, Mount Sinai Services at Queens Hospital Center and Professor of Medicine, Mount Sinai School of Medicine, Jamaica, New York. Address reprint requests to Fred Rosner, M.D., Queens Hospital Center, 82-68-164 Street, Jamaica, NY 11432.

served therapy; and comprehensive services including total health care, shelter, job skills training, etc. (3).

Noncompliance is determined by a variety of social and personal factors. It is difficult even for healthy, intelligent, and highly educated people to take a combination of medications, sometimes including unpleasant and even painful injections, for 6 months to a year or even longer. The task is even more formidable for a person who is homeless and ill, who often has other major medical and social problems such as AIDS or drug or alcohol dependency, and who may have no family or support network.

The American Thoracic Society, the American Academy of Pediatrics, the Centers for Disease Control and Prevention, and the Infectious Disease Society of America point out that noncompliance can lead to treatment failure, drug resistance, continuing transmission of infection, increasing disability, and death. These learned societies state that if all other compliance-enhancing methods are not available or fail, "Consideration should be given to confining these patients to a hospital or other institution for treatment" (7). Such involuntary confinement would be used as a temporary measure until effective compliance-enhancing policies including incentives, social support, education, counseling, drug treatment, housing, and employment programs could be implemented.

Public health issues in the United States are mostly dealt with at the state level. A recently published survey of tuberculosis statutes in all 50 states contains proposals for reform (8). New York City public health officials are now confronting uncooperative tuberculosis patients, against their will, for the duration of therapy. Until recently, the health code in New York City only allowed for the detention of patients until they were no longer infectious.

There is ample legal precedent for states (and cities) to set aside personal liberty and privacy when the public health and safety is at risk. Childhood immunizations against various infectious diseases are required in most states to protect health, even against the objections of rare individuals who claim such laws violate their constitutional right to privacy. Premarital serologic testing for syphilis was required until recently by law in most states to protect the public health. The history of confinement policies for other contagious diseases is summarized elsewhere (9) and is beyond the scope of this essay.

Involuntary confinement at home, in a hospital, or in a special facility of a patient with ac-

tive tuberculosis who is a danger to others has considerable legal authority in the United States. However, ethicist Annas (10) points out that the burden of involuntary confinement will fall most heavily on the homeless and those who live in crowded, inadequate housing. He also states that the rationale for involuntary confinement is dangerous to others, based on the contagiousness of the patient's disease; therefore, patients have a right to be released when they are no longer infectious. However, if they then fail to comply properly with the continued requirement for antituberculous therapy, they may convert their previously sensitive disease to drug-resistant tuberculosis and thus become an even greater danger to others. The existing state laws that require release of patients when they are no longer infectious may have to be changed to permit or require confinement until cure is achieved. Treatment of tuberculosis must be individualized and the least restrictive and intrusive public health intervention should be used. Thus concludes Annas, "Directly observed therapy remains clearly preferable to involuntary confinement, however, and diligent and imaginative efforts to deliver therapy on an outpatient basis should be made before involuntary confinement is contemplated" (10).

This essay describes the Jewish view on involuntary confinement as found in classical biblical, talmudic, and rabbinic sources. The discussion focuses on imprisonment as a punishment for crime or as a measure for the public welfare or safety.

Involuntary Confinement in Judaism

Imprisonment as a form of punishment is not part of the judicial system in Judaism with rare exceptions. A person found guilty of a sin for which the punishment is 39 lashes was flogged as punishment, which it was hoped will lead to repentance for the sin (11).

A person who killed another human being inadvertently went into exile to a city of refuge for involuntary confinement. These cities belonged to the Levites and were specifically designated to afford asylum for an unintentional slayer (12). Exile to a city of refuge in Judaism was viewed as a matter of punishment as well as rehabilitation.

The unintentional slayer was not completely guilty of gross negligence or criminally negligent homicide because he had no intent to kill anyone. However, some forethought or precautions might have saved the victim's life. The Levites who owned the cities of refuge were primarily teachers

who could sensitize the unintentional slayer excited there about the high degree of respect we must have for the infinite value of human life and the lengths to which we must go to protect and preserve it.

The Jewish correctional system of sending inadvertent slayers to a rehabilitation city of refuge rather than a prison was to resensitize such people who showed callous disregard for human life and its supreme value. The punishment of exile was also to bring forgiveness.

Thus, the philosophy of imprisonment or incarceration as both punishment and re-education is an example of the invasion of privacy in the face of overriding societal needs. The analogy to tuberculosis, however, is not complete because patients with this disease have committed no crime. Patients noncompliant with their treatment, however, pose a significant risk to society and to themselves, so that involuntary confinement for treatment may be justified if no other option, such as directly observed treatment, is available.

The use of involuntary confinement of individuals to protect the public health and welfare and/or the use of quarantining for infectious and contagious diseases are discussed in the next section of this essay.

Societal Obligations Versus Individual Rights

The constitutionally guaranteed right to privacy in the United States requires physicians and other health care providers to obtain informed consent from patients before administering any therapy. Individual rights, some of which are legal and others moral, include the right to refuse treatment, the right to health care, the right to die, the right to be (or not be) resuscitated, the right to abortion, and many more. Although much of the modern secular ethical system is based on rights, Judaism is an ethical system based on duties and responsibilities. Rabbi Jakobovits eloquently articulates this Jewish view as follows:

Now in Judaism we know of no intrinsic rights. Indeed, there is no word for rights in the very language of the Hebrew Bible and of the classic sources of Jewish law. In the moral vocabulary of the Jewish discipline of life we speak of human duties, not of human rights, of obligations, not entitlement. The Decalogue is a list of Ten Commandments not a Bill of Human Rights. In the charity legislation of the Bible, for instance, it is the rich man who is commanded to support the poor, not the poor man who has the right to demand support from the rich.

be taken into account in societal decisions, there is more to society than the individuals in it (18).

Individuals should also be concerned about the future and the needs of subsequent generations. This view is most beautifully depicted in the talmudic story of the righteous man Choni the Circle-Drawer, who was journeying on a road and saw a man planting a carob tree. He asked him: "How long does it take for this tree to bear fruit?" The man replied: "Seventy years." Choni then further asked him: "Are you certain that you will live another seventy years?" The man replied: "I found ready-grown carob trees in the world; as my forefathers planted these for me, so I too plant these for my children" (19).

Judaism also requires the negation of person's right to smoke in the presence of others to protect the latter from the harmful effects of passive smoking. In 1980, Rabbi Moshe Feinstein (20) clearly and definitively prohibited the smoker from smoking in a place where others would be subjected to passive smoke. In 1982, Rabbi Yechezkel Grober (21) wrote that smokers should be firmly but diplomatically asked to stop smoking in the presence of others so as not to bother either healthy people or sick patients. Rabbi Eliezer Y. Waldenberg (22) also ruled that a smoker can be prevented from doing so in public if any nonsmoker is bothered by the smoke or might become ill as a result of the passive smoking.

A final example of setting aside an individual's rights for the sake of avoiding harm to a third innocent party is the Judaic concept of *rodef* or pursuit. If A is pursuing B with the intent of killing B, C must prevent the pursuer from carrying out that act. If lesser measures fail, C should kill A to prevent A from killing B. The rule of the pursuer, according to Maimonides and others, is based on a biblical passage where a woman is pursuing a man with the intent of killing him (23). The Bible rules that she must be stopped because one is biblically prohibited from standing idly by without attempting to rescue one's fellow man whose life is threatened (24). Based on these biblical passages, the Talmud states that he that pursues his fellow man with intent to kill may himself be killed first to prevent him from doing so (25). It is one's duty to disable or even take the life of the assailant to protect the life of one's fellow man. The Talmud gives the example of a thief who breaks into a man's house and who, if discovered, might kill the homeowner (26). Killing of the thief as an act of self-defense is permitted because the thief is considered as a potential murderer or pursuer endangering the life of the home-

owner. A noncompliant patient with tuberculosis who constitutes a serious risk to other people's health and lives may therefore be stopped by involuntary incarceration to prevent him from infecting others.

Summary and Conclusions

Man cannot survive in society without a system of laws and ethical principles and without a government or other protective authority. In modern secular society, individual rights and autonomy reign supreme. However, government has to be concerned not only for individuals but also for the public welfare. Therefore, individual rights must sometimes give way to the greater good of the protection of society as a whole.

The rights of an individual patient with tuberculosis who is noncompliant with his therapeutic regimen and thereby endangers others around him must be set aside for the public health and welfare. If all other methods to achieve compliance fail, quarantine or isolation of the patient may be used, although Judaism would urge the least restrictive practice such as directly observed treatment. Many states in this country specify the power to isolate or quarantine in their home individuals who endanger the public health. In many states the powers are very broad, authorizing isolation in a jail, hospital, or other facility. The majority of states allow isolation or quarantine through a public health order without specific due process (8). Judaism supports this approach.

Judaism considers that a human life has infinite value. Therefore, physicians and other health care providers are obliged to heal the sick and prolong life. Patients are also duty bound to seek healing from a physician when they are ill and not rely on divine intervention or faith healing. Patients are charged with preserving their health and restoring it when ailing in order to serve the Lord in a state of good health (27). A patient with active tuberculosis is not only a danger to society but also to himself. He is obligated in Jewish law to accept therapy that is effective and potentially curative. If he refuses it, he should be coerced to accept it.

The restoration of health, the induction of remission from illness, and the saving of lives are not only individual obligations, incumbent upon physicians, patients, and others who are able to do so, but also communal or societal obligations. Society is obligated to protect its citizens, to care for the health and other needs of its people, and to take appropriate action to ensure that these goals

are met. Sometimes, to accomplish these goals, society must intrude on and even negate individual rights such as the right of a patient with tuberculosis to refuse treatment, thereby endangering other people and himself. Direct observed treatment is the preferred method (10), but, if that fails, involuntary confinement of the patient is ethically justified.

References

1. Ayvazian LF. History of tuberculosis. *In*: Reichman LB, Hershfield ES, eds. *Tuberculosis. A Comprehensive International Approach*. New York: Marcel Dekker, 1993: 1-20.
2. American Thoracic Society. Control of tuberculosis in the United States. *Am Rev Respir Dis* 1992; 146:1623-1633.
3. Sumartojo E. When tuberculosis treatment fails. A social and behavioral account of patient adherence. *Am Rev Respir Dis* 1993; 147:1311-1320.
4. Frieden TR, Sterling T, Pablos-Mendez A, et al. The emergence of drug resistant tuberculosis in New York City. *N Engl J Med* 1993; 328:521-526.
5. Iseman MD, Cohn DL, Sbarbaro JA. Directly observed treatment of tuberculosis—we can't afford not to try it. *N Engl J Med* 1993; 328:576-578.
6. Lederberg J, Shope RE, Oaks SC, eds. *Emerging infections: microbial threats to health in the United States*. Washington, DC: National Academy Press, 1992.
7. Bass J, Farer L, Hopewell P, et al. Control of tuberculosis in the United States. *Am Rev Respir Dis* 1992; 146: 1623-1633.
8. Gostin L. Controlling the resurgent tuberculosis epidemic: a 50 state survey of TB statutes and proposals for reform. *JAMA* 1993; 269:255-261.
9. Merritt DJ. The constitutional balance between health and liberty. *Hastings Center Rep* 1986; 16(6):S2-S10.
10. Annas GY. Control of tuberculosis—the law and the public's health. *N Engl J Med* 1993; 328:585-588.
11. Moses Maimonides' Mishneh Torah, Sanhedrin 18: 1 ff.
12. Moses Maimonides' Mishneh Torah, Rotzeach 5: 1 ff.
13. Jakobovits I. The timely and the timeless; Jews, Judaism and society in a storm-tossed decade. New York: Bloch, 1989: 128.
14. Preuss J. *Biblical and Talmudic medicine* (F. Rosner, Trans.) New York: Sanhedrin Press, 1978: 323-353.
15. Numbers 12:11-13.
16. 2 Kings 5:27.
17. Tractate Gittin 2:6.
18. Tendler MD. Rabbinic comment on triage of resources. *J Mt Sinai Hosp* 1984; 51:106-109.
19. Tractate Taanit 23a.
20. Feinstein M. Cigarette smoking that bothers others in the study hall. *Responsa Iggrot Moshe, Choshen Mishpat Part 2 #18*.
21. Grober Y. Is it permissible to smoke in a group where some people object to the smoke. *Am Hatorah Vol. 2, No. 3, 5742 (1982): 92-102*.
22. Waldenberg EY. Responsum on smoking in halachah. *Asia No. 35, Vol. 9 #3, Feb. 1983, pp. 10-15*.
23. Deuteronomy 25:11-12.
24. Leviticus 19:16.
25. Tractate Sanhedrin 72b-73a.
26. Sanhedrin 72b.
27. Rosner F. *Modern medicine and Jewish ethics*. 2nd ed. Hoboken, NJ and New York, NY: Ktav and Yeshiva University Press, 1991: 519.